

Inspel till utredningen Stärkt konkurrenskraft för livsmedelsproducenter och ett starkt djurskydd, LI 2023:01

Frågeställningar från utredaren

- Vilka djurskyddsregler i den svenska djurskyddslagstiftningen anser ni att utredningen bör fokusera på inom ramen för deluppdraget: ”Jämför svenska djurskyddskrav för olika djurslag med EU:s djurskyddskrav och med nationella djurskyddskrav i andra relevanta medlemsstater inom EU.”
- Vilka regler bedömer ni ha störst påverkan (positiv eller negativ) på konkurrenskraften? Motivera gärna.

Inledning

Nedan följer en sammanställning av de föreskriftskrav eller förordningskrav som skiljer Sverige från EU lagstiftningen och som medför ökade kostnader för svenska animalieproducenter. LRF menar inte att dessa djurskyddskrav i alla lägen skall sänkas utan menar snarare att flera av dem bör bibehållas. I vissa lägen vore det dock önskvärt med ökad flexibilitet i en bibehållen lagstiftning. LRF har endast lagt fokus på att identifiera de lagstiftningar som medför ökade kostnader och därmed inverkar på konkurrenskraften negativt.

Vissa regelverk såsom förbud mot näbbtrimning, svanskupering och fixering medför högre kostnader för de svenska animalieproducenterna och detta är viktigt att beakta även om de även medför ett stor mervärde ur djurskyddssynpunkt. När det kommer till utredningens deluppdrag att jämföra svenska djurskyddskrav för olika djurslag med EU:s djurskyddskrav så ser dock inte LRF dessa som prioriterade regelverk för utredningen att titta närmare på i nuläget. Detta då det är tydliga signaler från EU att dessa kommer implementeras även där. Skulle däremot inte förbuden implementeras i EU eller bara delvis, alternativt med mycket långa övergångstider, så består nuläget

Postadress
Telefon
Lantbrukarnas Riksförbund
105 33 Stockholm
Stockholm
info@lrf.se

Besöksadress
E-post

Franzéngatan 1B
010-184 40 00

Hemsida

www.lrf.se

2(9)

vilket innebär stora skillnader med avseende på både djurskydd och konkurrenskraft mellan Sverige och övriga EU. Detta är viktigt att utredningen tar hänsyn till när väl förslaget om ny djurskyddslagstiftning presenteras i september/oktober.

Denna sammanställning är gjord i dialog med Svenska Ägg, Svenska Fåravelsförbundet, Sveriges Grisföretagare samt Växa Sverige.

Djurslagsgemensamt

Offentlig upphandling

Motivering: Att det inte finns regler om att man vid offentlig upphandling ska ställa krav på att alla livsmedel ska vara producerade under förhållanden som gäller enligt svensk lagstiftning är en mycket prioriterad fråga, då bristen på sådana regler innebär en ojämlig konkurrens till svensk nackdel. Hur hanteras detta i andra länder?

- Lag om offentlig upphandling 2016:1145

Krav på bedövning vid operativa ingrepp och slakt

Motivering: Bedövning i samband med operativa ingrepp och slakt bidrar till att minska djurets lidande i samband med ingreppet och är något vi ställer krav på i Sverige. Många andra länder saknar däremot detaljerade djurskyddsregler (utöver EUs regler om slakt och avlivning), och det utgör i sig en obalans samt medför ökat djurlidande.

- Kravet på bedövning vid operativa ingrepp finns i djurskyddslagen 4 kap § 2
- Kravet på bedövning vid slakt finns i djurskyddslagen 5 kap §1
- Kravet på bedövning vid slakt finns SJVFS 2020: 22 L22 kap 7
- Specifika kraven kring bedövning av grisar vid kastration finns i D8 (SJVFS 2022:2) 5 kap §

Transport av djur

Motivering: Sverige har detaljerade regler för transport av djur men många andra länder saknar egna detaljerade djurskyddsregler (utöver EUs regler) vilket skapar en obalans och ojämlig konkurrens. Detta skulle utredningen behöva titta närmare på.

3(9)

- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om transport av levande djur: SJVFS 2019:7 L5

Stallklimat

Motivering: I Sverige har vi hårdare krav på gränsvärdena i våra stallar jämfört med de krav som ställs på EU nivå. Ur ett djurskyddsperspektiv är nivåerna motiverade men med det svenska klimatet ställer det högre krav på svenska byggnader. Hos fjäderfä kan det exempelvis krävas installation av tillskottsvärme med tillhörande merkostnader jämfört med stallar i vissa europeiska länder.

- SJVFS 2019: 18 L104 kap 4 § 6 (nöt)
- SJVFS 2022:5 L111 kap 1 §26 (fjäderfä)
- SJVFS 2019:20 L106 kap 4 §6 (gris)

I ett stall får djur endast tillfälligtvis utsättas för luftföroreningar som överstiger följande värden: - ammoniak: 10 ppm, - koldioxid: 3 000 ppm, - svavelväte: 0,5 ppm, - organiskt damm: 10 mg/m³

- För fjäderfä gäller ett undantag i envåningsstallar L111 SJVFS 2022:5 kap 2 §24 Om du har ett stall för värphöns eller unghöns som du håller i envåningssystem är gränsvärdet för ammoniak 25 ppm. Tänk på att höga halter av ammoniak kan skada luftrör och slemhinnor. Därför får djuren endast tillfälligt utsättas för så höga värden som 25 ppm.

Dock är envåningsstallar på väg att fasas ut i Sverige och endast 3,5 % av värphönsen inhyses i detta system idag. Majoriteten av värphönsen inhyses i flervåningssystem med gränsvärdet 10 ppm NH₃.

Virtuella stängsel – förbud mot utrustning som ger elektrisk stöt

Motivering: Att hägna in nya betesytor och underhålla stängsel är en mycket kostsam och arbetskrävande del av betesdriften och det finns behov av att hitta enkla och flexibla metoder för detta. Virtuellt stängselteknik skulle kunna vara en lösning då djurhållaren på några få sekunder med hjälp av en app i sin telefon kan hägna in, flytta och ändra form på sitt betesområde. Varje djur bär ett halsband med inbyggd GPS- och telenätsfunktion och som istället för en fysisk gräns i form av ett elstängsel avger ljudsignaler kombinerat med svag el-stimuli för att signalera en stängselgräns. Enligt 2

4(9)

kap. 16 § djurskyddsförordningen (2019:66) är det dock inte tillåtet att använda utrustning som ger elektriska stötar i avsikt att styra ett djurs beteende.

Kan virtuella stängsel likställas med elstängsel? Vad krävs i så fall för att Jordbruksverket ska ge ett generellt undantag för virtuella stängsel.

- Förbud mot utrustning som ger elektrisk stöt (2 kap. 16 § djurskydds-förordningen (2019:66)

16 § Utrustning eller anordningar som ger djur en elektrisk stöt i avsikt att styra deras beteende får inte användas eller finnas monterade i stall, andra förvaringsutrymmen för djur eller hägn.

Undantag från förbudet mot utrustning som ger elektrisk stöt

17 § Förbudet i 16 § gäller inte användning av elstängsel till inhägnader utomhus.

Jordbruksverket får meddela föreskrifter om

1. villkor för användning av elstängsel,
2. ytterligare undantag från förbudet i 16 §, och
3. villkor för sådan användning som är tillåten enligt föreskrifter som är meddelade med stöd av 2.

Djurslagsspecifikt

Får

Ligghallskrav under den kalla årstiden samt krav på utevistelse

Motivering: Kraven på utevistelse samt ligghallar under den kalla perioden är en utmaning där det finns behov av en ökad flexibilitet i båda riktningar. Det finns behov av att under perioder hålla djur ute utan ligghall, även under perioder då grästillsväxt inte sker. Fårnäringen har utrymme att under kortare perioder ställa in både på grund av rovdjur, väder och insekter, men näringen skulle gärna se en ökad valbarhet både kring att ha djuren ute och även inne, vid olika behov. Här skulle det vara intressant att veta hur andra länders lagstiftning ser ut.

SJVFS 2019:21 Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om fårhållning inom lantbruket m.m.; Saknr L 107

Statens jordbruksverk föreskriver med stöd av 2 kap. 9, 11, 13, 14, 17 och 18 §§ djurskyddsförordningen (2019:66) följande:

5(9)

- *Kapitel 6 bete och utevistelse*
I följande paragraf finns kravet om ligghallar under den kalla årstiden:
Urklipp från kapitel 6: Utegångsdjur
6 § Endast djur som är lämpade för utevistelse under den kalla årstiden får hållas som utegångsdjur. En ytterligare förutsättning är att de yttre förhållandena såsom terräng och markbeskaffenhet är lämpliga för djuren. 7 § Utegångsdjur ska under den kalla årstiden när betestillväxt inte sker ha tillgång till ligghall eller annat stall som ger dem skydd mot väder och vind samt en torr och ren liggplats.
- Allmänna råd till 6 kap. 7 § En ligghall för utegångsdjur bör bestå av tre väggar och tak. Den öppna långsidan bör i normalfallet ha söderläge. Om en ligghall inte har en öppen långsida bör den ha flera öppningar för att undvika att ranghöga djur hindrar övriga djur från att gå in i eller ut ur ligghallen.

Bete och utevistelse

Motivering Hur ser andra länders krav på utevistelse eller bete ut, finns tidskrav eller ej, och hur förhåller man sig till risker för rovdjursangrepp och andra yttre faktorer såsom väder och insekter. Om regler finns, finns krav på journalföring?

- SJVFS 2019:21 Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om förhållning inom lantbruket m.m.; Saknr L 107
- Statens jordbruksverk föreskriver med stöd av 2 kap. 9, 11, 13, 14, 17 och 18 §§ djurskyddsförordningen (2019:66) följande:

Urklippt från kapitel 6, paragraf 4 och 5:

4 § Får ska sommartid hållas på bete eller på annat sätt ges tillfälle att vistas ute under en sammanhängande tidsperiod som infaller under perioden 1 maj – 15 oktober. Den sammanhängande tidsperioden som avses i första stycket ska minst vara enligt följande:

1. Blekinge, Skåne och Hallands län – 4 månader,
2. Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Västra Götalands, Värmlands, Örebro och Västmanlands län – 3 månader,
3. Dalarnas, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län – 2 månader.

5 § Det är tillåtet att utan hinder av 4 § hålla inne får hela dygn i följande fall:

1. om det är nödvändigt för att skydda djuren vid onormala väderleksförhållanden,

6(9)

2. om det är nödvändigt för att skydda marken från skador vid onormala väderleksförhållanden,
 3. om det är nödvändigt för att skydda djur mot allvarliga insektsangrepp,
 4. om det finns en omedelbar fara för rovdjursangrepp som rimligen inte kan undanröjas på annat sätt,
 5. om djuren är anmälda för slakt och ska slaktas före den 15 juni, eller
 6. om djuren måste skötas, vårdas eller behandlas på ett sätt som inte är lämpligt utomhus.
- Om djur hålls inne hela dygn i enlighet med någon av ovanstående punkter ska detta journalföras.

Utrymmen och utrustning

Motivering: Kapitel 5 utrymmen och utrustning – hur ser utrymmeskraven ut i andra länder?

- Urklipp från kapitel 5:
- 4 § Minsta utrymme i gemensambox anges i tabell 2 på sid 9 i föreskriften.
4 § Minsta utrymme i gemensambox anges i tabell 2.

Tabell 2

	Högsta vikt, kg	Liggarea ^{2), 3)} m ²	Totalarea ³⁾ , m ²
<i>Lamm >15 kg</i>	30	0,35	0,5
<i>Lamm</i>	>30	0,7	1,0
<i>Vuxet djur</i>	65	0,85	1,2
<i>Vuxet djur</i>	>65	1,0	1,4
<i>Dräktig tacka ¹⁾</i>		1,2	1,7
<i>Tacka med lamm <15 kg</i>	65	1,2	1,7
<i>Tacka med lamm <15 kg</i>	>65	1,35	1,9

¹⁾ Avser dräktig tacka som har mindre än två månader kvar till förlösning.

²⁾ Avser även minsta utrymme i ligghall utan utfodring samt minsta utrymme i ligghall där den enda utfodring som sker innebär att djuren utfodras samtidigt med enbart kraftfoder.

³⁾ Avser även minsta utrymme i ligghall med annan utfodring än sådan som anges i fotnot 2.

Transporter av egna djur

7(9)

Motivering Det är positivt att Sverige har undantag idag men de är onödigt detaljerade vilket skapar vissa svårigheter i vardagen för fårägarna. Har andra länder undantag för transporter av egna djur/kortare sträckor, och hur ser de reglerna ut i så fall?

- SJVFS 2019:7 Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om transport av levande djur; Saknr L 5
- Statens jordbruksverk föreskriver med stöd av 1 kap. 2 § och 2 kap. 23 § djurskyddsförordningen (2019:66) följande:

2 § För transporter som har samband med ekonomisk verksamhet gäller följande. Grundläggande bestämmelser om transport av levande djur finns i rådets förordning (EG) nr 1/2005 av den 22 december 2004 om skydd av djur under transport och därmed sammanhängande förfaranden och om ändring av direktiven 64/432/EEG och 93/119/EG och förordning (EG) nr 1255/97.2

Grundläggande bestämmelser om hur djur ska hållas och skötas finns i djurskyddslagen (2018:1192) och djurskyddsförordningen (2019:66). För dessa transporter ska 2 kap. 1-7 §§ tillämpas. I de fall dessa transporter endast sker på Sveriges territorium eller är sjötransporter som utgår från svenskt territorium, ska i denna författning även följande bestämmelser tillämpas: 1 kap. 2, 3, 6-8, 12 och 13 §§, 3 kap. 1 och 3 §§, 4 § tredje stycket samt 6, 8 och 9 §§, 4 kap. 2, 5, 7 och 8 §§, 5 kap. 5 § och 10 § 3 vad gäller registrerade hästar, 12, 13 och 20 §§ samt allmänna råd till 10, 11 samt 17 §§, 6 kap. 1-4 §§, 5 § andra stycket, 6 §, 8 § jämförd med bilagorna 1.2, 1.4, 1.5 och 1.6 vad gäller strutsfåglar, 1.7-1.12 samt 2.1 och 2.2; 9 § tredje stycket, 10-31, 33-60, 63-64 §§ samt allmänna råd till 7 §, 7 kap. 1-4 §§, 8 kap. 2 och 9 §§, samt 10 kap. 1 §.

De bestämmelser som anges i tredje stycket gäller dock inte

1. för transporter av egna djur som djurhållaren utför och transporter av djur som har omhändertagits enligt 9 kap. 5 eller 6 §§ djurskyddslagen där transportsträckan understiger 50 km från anläggningen. Dock gäller bestämmelserna i 1 kap. 7 §, 3 kap. 1 § och 4 kap. 2 § även för dessa transporter, samt

2. brådskande transporter av ett skadat eller sjukt djur till och från veterinär.

- 3 § Rådets förordning (EG) nr 1/2005 ska tillämpas även på transporter i ekonomisk verksamhet som inte omfattas av förordningen.
Allmänna råd till 1 kap. 2 och 3 §§
Exempel på ekonomisk verksamhet är djurtransportföretag, lantbruk/uppfödning av produktionsdjur, yrkesmässig avelsverksamhet, slakterier, professionell

8(9)

hästräknings-/tävlingsverksamhet, cirkusar, djurparker, djurhandlare, djurbutiker, försöksdjursverksamhet, bevakningsföretag eller annan liknande yrkesverksamhet.

Hos Jordbruksverket finns följande information om hur undantagen ska tillämpas: Djurtransportörer - Jordbruksverket.se

Det är ett omfattande regelverk som upplevs svårtolkat, onödigt detaljrikt och med i vissa fall omotiverade gränsdragningar.

Mjök

Beteslagstiftning

Motivering: Att Sverige är förhindrade att ge ersättning för att ha djuren på bete med hänvisning till nationell lagstiftning är en sak som negativt påverkar svensk konkurrenskraft. Hur hanteras detta i andra länder i EU? Vilka olika sätt tillämpas?

- Beteskraven för nöt regleras i SJVFS 2019:18 L104 kap 6 §4-9

Gris

Golv

Motivering: Till skillnad från den europeiska lagstiftningen ställer svensk lagstiftning krav på att inte hela boxytan får utgöras av spaltgolv. För att kunna ge grisarna halm så behövs en andel heltäckande golv, vilket inte näringen emotsätter sig. Däremot skulle det behöva finnas en flexibilitet i var i boxen det heltäckande golvet skall vara placerat för att erhålla bästa nytta. Det går heller inte att komma ifrån att ju större andel heltäckande golv desto större arbetsinsats för renhållning krävs vilket bidrar till ökade kostnader. Det är därför av intresse att jämföra tillämpningen i olika länder.

- Kraven på golv regleras i SJVFS 2019:20 L106 kap 5 § 12-15

Utrymmeskrav

Motivering: Grisningsboxens yta ska minst vara 6 m² enligt svensk lagstiftning och suggan ska hållas lösgående. Det är högre ställda krav än i många andra EU länder.

9(9)

Samtidigt ökar kraven på utrymme i grisningsboxen i allt fler andra EU-länder över svensk nivå (nationella beslut i t ex Finland, Tyskland och Spanien). Troligtvis kommer även EU:s nya djurskyddslag besluta om utrymme för grisningsboxen över Sveriges krav. Svenska grisproducenter har redan tagit kostnaden för högre djurskyddskrav i och med EU inträdet och en ökad konkurrens från griskött med betydligt lägre krav, vilket medförde en minskad svensk grisproduktion på drygt 30 procent. Det är viktigt att bevaka hur situationen ser ut i andra länder och hur andra länders grisproducenter kommer ersättas (via EU-medel eller nationella medel) för nybyggnation/ ombyggnation. Vid ökade krav på golvyta så är det av högsta vikt att svenska grisproducenter inte får lägre ekonomisk ersättning, omställningstid eller dispenser än något annat land.

- Kraven på yta regleras i SJVFS 2019:20 L106 kap 5 §6

Värphöns

Utrymmeskrav

Motivering: Den maximala beläggingsgraden ett värphönsstall i EUs värphönsdirektiv är 9 höns/m² tillgänglig yta. Även i Sverige är detta den maximala beläggingsgraden men till skillnad från EUs lagstiftning är denna kopplad till ett antal krav som berör salmonellakontroll, kontroll av spolmask, hönsens kondition, ströbäddens skick, stallklimat och kompetens hos djurskötarna. Om kraven inte uppfylls är den maximala beläggingsgraden 7 höns/m² tillgänglig yta.

Den maximala beläggingsgraden av unghöns regleras inte alls i EUs lagstiftning idag. I Sverige är den 18 unghöns/m² tillgänglig yta vid 18 veckors ålder i flervåningssystem om kraven som berör salmonellakontroll, kontroll av spolmask, hönsens kondition, ströbäddens skick, stallklimat och kompetens hos djurskötarna är uppfyllda.

Detta medför såväl ekonomiska merkostnader som risk för lägre beläggning jämfört med andra EU länder.

- Beläggingsgrad för värphöns regleras i SJVFS 2022:5 L111 kap 2 §12-13
- Beläggingsgrad för unghöns regleras i SJVFS 2022:5 L111 kap 2 §16-17